

« zurück blättern vor »

LEMAN subst. m., ab 1514; ‘Lehnsmann, Vasall, auch freier Bauer’ – ‘lennik, hołdownik, wasal, też wolny chłop’: (1565) 1961 LustrPom 35, SPXVI *Siedzą na niej Wrankowie prawa nie mając, nie są szlachta ani lemani.* o (1565) 1961 LustrPom 5, SPXVI *Nie powinni lemani służby żadnej ani odwozu miodu, jako inszy.* o (1570) 1961–1962 LustrMalb 118, SPXVI *Item owsa danego z każdy włóki gburzy płacą po ćw. 4. Leman z swoich włók 4 [...]. Kurów danych [...] gburzy tylko dawają, okrom soltysów i lemanów.* o (1623) 1697 Chełm.Pr. 28, L *Gdyby kto sprawę swą odłożył do lemanów albo hołdowników, i przestał na ich uznaniu.* o (1611–1640) 1735 Vol.Leg.3 220, L *Z wóytoftw w dobrach naszych soltysowie, kniaziowie, lemanowie, leśnicy, cywonowie, płacą z włóki po zł 10.* o [LBel.] †1855 Moracz., SW *Piechota z pachotków wybranieckich i lemanów, t.j. chłopów pruskich.* – (SLA), SPXVI, L, SWIL, SW (m.u.), DOR (hist.) sowie SSNO. ◊ **Etym:** 1) frühnhd. *leman* subst. m., ‘Pächter’, GÖT. 2) frühnhd. *lehmann* subst. m., ‘der Lehnsmann’, GRI s.v. *Lehenmann*. ◊ **Konk:** *lennik* subst. m., bel. seit 1843–1855, DOR, zuerst geb. SWIL. ◊ **Der:** *lemaństwo* subst. n., ‘die Lehnbarkeit’, 1508–1519 ZapMaz III T 1 397v, SPXVI *Helias Mylek.. equum glynyasthy.. partem agri, quam habet lemanysth cum 7 alvariis apum..* o (1565) 1961 LustrPom 174, SPXVI, zuerst geb. L; *lemański* adj., (1565) 1961 LustrPom 4, SPXVI *Ma [wieś] włók in summa 60. Soltyskich [...] 8. Lemańskich wolnych, na których mają prawa slacheckie, służby żadnej nie powinni, jedno beczkę miodu do Torunia, 4 Plebańskich [...] 4.* o [LBel.] (1641–1668) 1737 Vol.Leg.4 846, L, zuerst geb. L. ❖ Wohl aus der Umgangs- und Schriftsprache des Deutschen Ordens übernommen; die niederdeutsche Form ist *leddichman* und bezieht sich auf einen freien Bauern (LÜBBEN) (später *len-man*). Die Bezeichnung (und die Sache) war auch in Masowien (s. den Beleg unter *lemaństwo*) und Litauen (Beleg von 1609–1640) bekannt. Die beiden Schriftsteller, die sich Ende des 18. Jhs. mit dem polnisch-litauischen Recht befaßten, Teodor Ostrowski (1787) und Tadeusz Czacki (1800–1801), schreiben auch über *lemaństwo* (s. die Belege bei LINDE).

« zurück blättern vor »